

Asia: VN/3785/2024

Lausuntopyyntö: hallituksen esitysluonnos eduskunnalle rautatieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hämeen liitto pitää esitysluonnoksen päämäärää pääosin hyvänä. Tavoite, jonka mukaan alueellisten viranomaisten järjestämä ostoliikenne rautateillä olisi mahdollista, on hyvä. Myös rautatieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtävän siirtämisellä liikenne- ja viestintäministeriöltä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille voi parhaimmillaan tuoda tavoiteltuja synergiahyötyjä lento-, linja-auto- ja junaliikenteen hankintojen ja liikenteiden suunnittelun osalta, kun myös bussiliikenteen toimivaltatehtävät tullaan keskittämään Traficomiin.

Esitysluonnoksessa on arvioitu hankkeen vaikutuksia mm. julkiseen talouteen ja viranomaistoimintaan. Luonnoksessa todetaan, että alueellisen toimivallan mahdollistaminen lisää rautatieliikenteen järjestämisestä aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia kunnille, jos uusia, kunnista muodostuvia alueellisia viranomaisia syntyy. Esitysluonnos on laadittu ymmärrettävästi siitä näkökulmasta, että miten alueellinen toimivalta vaikuttaa toimivaltakuntien tehtäviin ja hallinnollisiin kustannuksiin. Hämeen liitto on sen sijaan huolissaan siitä julkiseen ja kuntatalouteen kaatuvasta taakasta, joka syntyy rautatieliikenteen hankinnoista toimivalta-alueita ja hankintakokonaisuuksia pilkkomalla. Seudullinen junaliikenne on tässä suhteessa vielä melko selkeä kokonaisuus, kun joukkoliikennettä voidaan seudun sisällä suunnitella kaikki kulkumuodot huomioon ottaen. Ongelma liittyy Hämeen liiton näkemyksen mukaan nimenomaan usean maakunnan läpi kulkeviin junavuoroihin, kuten Helsingin ja Tampereen väliseen R-junaliikenteeseen.

Mikäli esimerkiksi R-junaliikennettä ja sen kustannuksia aletaan pilkkomaan usealle hankintaviranomaiselle, sekä myös erikseen niille kunnille, jotka eivät olisi junaliikenteen toimivaltaisia viranomaisia, niin hankinta kuormittaa sekä hallinnollisesti, että taloudellisesti tarpeettoman laajasti kuntia ja viranomaisia ja tällä on merkittävä vaikutus myös julkiseen talouteen myös paikallisesti. Hämeen liitto katsookin, että tällainen maakuntarajat ja toimivalta-alueet ylittävä junaliikenne tulee hankkia nykyisen kaltaisesti siten, että valtiolla kansallisena viranomaisena olisi edelleen kokonaisvastuu mm. R-junaliikenteen hankinnasta ja järjestämisestä.

Esitysluonnoksessa mainitaan, että “kansallinen toimivaltainen viranomainen ei voi järjestää alueellista junaliikennettä sellaisella alueella, jonka toimivalta kuuluu toiselle viranomaiselle”. Hämeen liitto nostaa kuitenkin esiin, että nykyisinkin bussiliikenteessä alueelliset toimivaltaiset viranomaiset vastaavat liikenteestä alueellaan, mutta kansallinen toimivaltainen viranomainen (ELY-keskus) voi silti hankkia useamman toimivalta-alueen läpi kulkevaa liikennettä. Hämeen liitto toteaa, että tämäntyyppinen laajasti bussiliikenteessä sovellettu malli tulisi olla käytössä myös raideliikenteessä, erityisesti esimerkiksi R-junaliikenteessä.

Helander Juuso
Hämeen liitto - Maakuntajohtajan päätös § 9/2025.